

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžp/37/2012
Identifikačné číslo spisu:	3009200353
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:3009200353.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Lesoochranárskeho zoskupenie VLK, Tulčík č. 27, zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovanému Krajskému úradu životného prostredia v Trenčíne, so sídlom v Trenčíne, Hviezdoslavova 3, právne zastúpenému JUDr. Adrianou Sojkovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom v Dubnici nad Váhom, Námestie Matice Slovenskej 1713/8, za účasti obchodnej spoločnosti Biely potok, a. s., so sídlom v Bratislave, Prievozská 2/A, IČO XX XX XX XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Procházka & partners, spol. s r. o., so sídlom v Bratislave, Búdková 4, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 01. júna 2009 č. KÚŽP/2009/00424-2/ŽU, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 12. septembra 2012, č. k. 13S/61/2009-258, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 12. septembra 2012, č. k. 13S/61/2009-258 v časti výroku o trovách konania, a o odvolaní účastníka konania proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 12. septembra 2012, č. k. 13S/61/2009-258, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/61/2009-258 z 12. septembra 2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozsudkom z 12. septembra 2012, č. k. 13S/61/2009-258 Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) a § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného z 01. júna 2009 č. KÚŽP/2009/00424-2/ŽU, ako aj rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia v Považskej Bystrici z 23. apríla 2009 ev. č. OÚŽP-2009/00027-7-Ba EA 18 A-10, a vec vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Napadnutým rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa z 23. apríla 2009, stotožniac sa s jeho názorom, že žalobca nie je účastníkom konania vo veci vydania súhlasu podľa § 13 ods. 2 písm. d/ zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“) na oplatenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce pre žiadateľa Biely potok, a. s., vtedy so sídlom v Považskej Bystrici, Šoltésovej 420/2. Oplatenie malo byť realizované na pozemkoch v kat. území G. a kat. úz. B. na území s II. stupňom ochrany v CHKO Strážovské Vrchy v súvislosti s plánovaným rozšírením

zvernice Biely potok na chov jelenej zveri v lokalite Stráža podľa Úvodného projektu rozšírenia a prevádzkovania zvernice Biely Potok.

Krajský súd v tomto konaní o veci rozhodoval opätovne po tom, ako v skoršom rozsudku z 23. augusta 2011, č. k. 13S/61/2009-157 rozhodol tak, že žalobe vyhovel a napadnuté rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu § 250j ods. 2 písm. a/ OSP. Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 26. januára 2012, sp. zn. 5Sžp/25/2011 (v rozsudku krajského súdu omylom uvedená sp. zn. 5Sžp/25/2001-pozn.) citovaný rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

S prihliadnutím na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu krajský súd uznesením z 25. apríla 2012, č. k. 13S/61/2009-203 pribral do konania účastníka obchodnú spoločnosť Biely potok, a. s., od 23. marca 2011 so sídlom v Bratislave, Prievozská 2/A.

Následne preskúmal napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo, postupom podľa § 247 OSP s prihliadnutím na dôvody uvedené v zrušujúcom rozhodnutí najvyššieho súdu z 26. januára 2012 a skúmal, či správne konanie vo veci samej bolo alebo nebolo právoplatne skončené a či žalobca, ktorý sa domáhal postavenia účastníka vo veci vydania súhlasu podľa § 13 ods. 2 písm. d/ zákona o ochrane prírody a krajiny, môže alebo nemôže realizovať vo veci samej svoje procesné práva.

Krajský súd z pripojeného administratívneho spisu zistil, že rozhodnutím z 10. júna 2009, č. j. OÚŽP-2009/00027-12-Ba EA 18 A - 10 Obvodný úrad životného prostredia v Považskej Bystrici vydal žiadateľovi Biely potok, a.s., Bratislava, podľa § 13 ods. 2 písm. d/ zákona o ochrane prírody a krajiny súhlas na oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obec kat. úz. G. a kat. úz. B. a v rozhodnutí súčasne určil bližšie podmienky vykonávania činnosti zabezpečujúce ochranu prírody a krajiny. Krajský súd poukázal na skutočnosť, že na uvedenom rozhodnutí je vyznačená právoplatnosť dňom 19. júna 2009, pričom žalobca nevyužil postup podľa § 250b ods. 2 OSP, t. j. nepodal žalobu, ktorou by sa tiež domáhal, aby mu uvedené rozhodnutie bolo doručené. V tomto smere krajský súd skúmal tiež správnosť vyznačenia doložky právoplatnosti.

Súd neprihliadol na námietku účastníka Biely potok, a. s., ktorý žiadal konanie zastaviť s poukazom na § 248 písm. a/ OSP s tým, že v danej veci ide o procesné rozhodnutie, ktoré nie je preskúmateľné súdom. Súd nevyhovel návrhu tohto účastníka, konanie nezastavil z dôvodu, že podľa aktuálnej judikatúry súdov Slovenskej republiky súdnemu prieskumu podliehajú aj procesné rozhodnutia správnych orgánov, ktoré nepriznali občianskym združeniam pôsobiacim v oblasti ochrany prírody postavenie účastníka konania. V tejto súvislosti súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. januára 2012, ktorý skonštatoval, že súdna prax pripustila aj súdny prieskum procesných rozhodnutí osobitne vo veciach týkajúcich sa ochrany životného prostredia, a to po vydaní rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 08. marca 2011 vo veci C-240/09.

Odvolávajúc sa ďalej na čl. 9 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 43/2006 Z. z.; ďalej len „Aarhuský dohovor“), § 14 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) (ďalej len „správny poriadok“), v spojení s citovaným rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie a rozhodovacia prax najvyššieho súdu (rozsudok z 12. apríla 2011, sp. zn. 5Sžp/41/2009), krajský súd dospel k záveru, že správne orgány mali konať so žalobcom ako s účastníkom konania. Krajský súd súčasne prvostupňovému správne orgánu vytkol, že o veci samej rozhodol predčasne.

Keďže v čase jeho rozhodovania o vydaní súhlasu podľa § 13 ods. 2 písm. d/ zákona o ochrane prírody a krajiny nebolo ešte právoplatne skončené konanie o tom, či žalobca je alebo nie je účastníkom tohto konania. Ak teda správny orgán nekonal so žalobcom, hoci konať mal a mal mu aj doručiť rozhodnutie vo veci samej, potom toto prvostupňové rozhodnutie nemohlo nadobudnúť právoplatnosť. Preto nebolo možné prihliadnuť na tvrdenie žalovaného a účastníka Biely potok, a. s., že konanie vo veci samej je právoplatne skončené, ďalej že oplotenie je už vybudované a nie je možné vec navrátiť do pôvodného stavu, a že žalobca si vo veci samej nemôže uplatňovať procesné práva.

Krajský súd teda dospel k názoru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňového správneho orgánu nie sú v súlade so zákonom, a preto ich zrušil z dôvodov § 250j ods. 2 písm. a/ OSP. Súd neodkázal žalobcu na postup podľa § 250b ods. 2 OSP, pretože rozhodnutie žalovaného bolo súdom zrušené, a teda nie je možné podať žalobu o preskúmanie zákonnosti už zrušeného rozhodnutia.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 veta tretia OSP. Žalobcovi v prejednávanej

veci nepriznal náhradu trov konania, pretože k záveru, že žalobca je účastníkom správneho konania o vydanie súhlasu podľa § 13 ods. 2 písm. d/ zákona o ochrane prírody a krajiny dospel na základe aplikácie článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru na prejednávajúcu vec s cieľom účinnej súdnej ochrany práv organizácie na ochranu životného prostredia, ktorým žalobca nesporne je. Žalovanému ani účastníkovi konania, ktorí tiež žiadali priznať náhradu trov konania, súd túto náhradu vzhľadom na právnu úpravu náhrady trov konania obsiahnutú v § 250k OSP nepriznal.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal v zákonom ustanovenej lehote (§ 204 ods. 1 OSP) odvolanie žalovaný. Žiadal, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu v súlade s § 220 OSP (v spojení s § 250ja ods. 3 OSP) zmenil a žalobu žalobcu zamietol, alternatívne v súlade s § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ OSP napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zároveň si žalovaný uplatnil náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania, ich výšku vyrátal a trovy špecifikoval.

Žalovaný v prvom rade poukázal na § 250ja ods. 4 OSP, v zmysle ktorého sú súd prvého stupňa aj správny orgán viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Namietal, že krajský súd prvého stupňa sa v konaní po zrušení svojho predchádzajúceho rozhodnutia vo veci najvyšším súdom mal zaoberať predovšetkým otázkou, či správne konanie je, alebo nie je právoplatne skončené, a v tejto súvislosti sa v súlade so záväzným právnym názorom odvolacieho súdu vysporiadať s otázkou preskúmateľnosti žalobou napadnutého správneho rozhodnutia. Z obsahu odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu je nepochybné, že najvyšší súd považoval správne konanie za právoplatne skončené a v uvedenom rozsahu vykonal aj usmernenia pre súd prvého stupňa do ďalšieho konania. Krajský súd teda v rozpore s § 250ja ods. 4 OSP nerešpektoval názor najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho a vo veci rozhodol podľa vlastnej úvahy. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa súd prvého stupňa navyše ani argumentačne nevysporiadal s odklonom od názoru odvolacieho súdu, keď v rozpore so stanoviskom najvyššieho súdu ustálil, že správne konanie vo veci samej nie je právoplatne skončené.

Opačne k zisteniu krajského súdu, že „správny orgán 1. stupňa rozhodol vo veci predčasne, keďže v čase jeho rozhodovania o vydaní súhlasu podľa §13 ods. 2 písm. d/ zákona o ochrane prírody a krajiny nebolo ešte právoplatne skončené konanie o tom, či žalobca je alebo nie je účastníkom konania“. S odvolaním sa na obsah spisového materiálu žalovaný zdôraznil, že rozhodnutie vo veci samej správny orgán vydal až potom, ako bolo žalobcovi doručené rozhodnutie žalovaného č. j. KUŽP/2009/00424-2/Đu z 01. júna 2009. Vo veci samej teda správny orgán nesporne rozhodol až potom, čo boli zo strany žalobcu vyčerpané všetky riadne opravné prostriedky proti rozhodnutiu, ktorým mu nebolo priznané postavenie účastníka správneho konania a potom, ako táto otázka bola v správnom konaní právoplatne vyriešená. Skutočnosť, že žalobca sa obrátil na súd so žalobou o preskúmanie týchto procesných správnych rozhodnutí, nemá a nemôže mať vplyv na právoplatnosť týchto rozhodnutí, nakoľko v zmysle § 52 ods. 1 správneho poriadku rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať (podat' rozklad), je právoplatné.

Podľa žalovaného, v smere naznačenom odvolacím súdom mal byť účinným prostriedkom obrany žalobcu práve postup v zmysle § 250b ods. 2 OSP, podľa ktorého sa žalobca mohol po vydaní správneho rozhodnutia vo veci samej súdnou cestou domáhať doručenia tohto rozhodnutia, prípadne následne jeho súdneho prieskumu. Bolo vecou samotného žalobcu, aby dohliadal na efektívnosť spôsobu uplatňovania svojich práv v rámci správneho i súdneho konania, a to predovšetkým s ohľadom na plynutie času po právoplatnom skončení správneho konania vo veci samej.

Odvolanie len proti výroku o trovách konania podal v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 OSP) žalobca. Žiadal, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu v napadnutom výroku zmenil tak, že žalobcovi prizná náhradu trov konania 1.016,18 eura v zmysle špecifikácie zo 14. septembra 2012 a tiež mu priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 161,75 eura.

Namietol, že krajský súd zaťažil svoje rozhodnutie o trovách konania vadami podľa § 205 ods. 2 písm. f/ OSP (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci), a podľa § 205 ods. 2 písm. b/ OSP (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci).

Rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa názoru žalobcu absolútnym nedostatkom odôvodnenia rozhodnutia o trovách konania. V tejto súvislosti poukázal žalobca na skutočnosť, že z ustanovenia § 250a OSP vyplýva, že žalobca musel byť v tomto konaní zastúpený advokátkou pod hrozbou zastavenie konania (§ 250d ods. 3 OSP). Skutočnosť, že krajský súd v odôvodnení trov konania uviedol § 250k ods. 1 veta tretia OSP osebe nemožno podľa žalobcu považovať za riadne odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania. Citácia, alebo odkaz na určité ustanovenie právneho predpisu je len informáciou o tom, od ktorého ustanovenia právneho predpisu súd svoje rozhodnutie odvodzuje. Nevypovedá však nič o tom, ako súd na konkrétne skutkové okolnosti v predmetnej veci právo aplikoval.

Namietol tiež, že skutočnosť, že na súdenú vec krajský súd aplikoval právo, ktoré je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, ako aj súčasťou právneho poriadku Európskej únie, nemôže predsa zakladať dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 250k ods. 1 veta tretia OSP pre nepriznanie náhrady trov konania. Vychádzal pritom z predpokladu, že rozhodovacia činnosť súdu je zakaždým výsledkom aplikácie práva súdom na skutkový stav v tej, ktorej veci, a je preňho nezrozumiteľné ako môže posudzovanie veci podľa na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov zakladať dôvody hodné osobitného zreteľa.

Žalobca má, naopak, za to, že náhrada trov konania mu v súlade s § 250k ods. 1 OSP prislúcha. Zdôraznil, že okolnostiach predmetnej veci neexistujú žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by ich úplná náhrada zo strany žalovaného mala byť žalobcovi súdom odopretá.

Odvolanie voči rozsudku krajského súdu v celom rozsahu podal v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 OSP) aj účastník konania. Žiadal, aby ho najvyšší súd z dôvodu, že je nezákonný v celom rozsahu, pretože podľa pribratého účastníka mal krajský súd konanie zastaviť podľa § 250d ods. 3 OSP v spojení s § 248 písm. a/ OSP. Pribratý účastník preto podáva proti napadnutému rozsudku odvolanie, pretože napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ OSP), zmenil tak, že konanie zastaví a uloží žalobcovi povinnosť zaplatiť náhradu trov konania účastníkovi konania. Námietky voči rozsudku účastník konania zhrnul do troch bodov.

Ako na prvoradý poukázal účastník konania na uznesenie najvyššieho súdu z 26. januára 2012, sp. zn. 5Sžp/25/2011, v zmysle ktorého: „ak je správne konanie v merite veci právoplatne skončené, neexistuje už spôsobilý predmet prieskumu správneho rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka v správnom konaní, nakoľko osoba domáhajúca sa postavenia účastníka v správnom konaní už nemôže realizovať svoje procesné oprávnenia (tie môže vykonávať iba v prípade, ak správne konanie aktuálne prebieha). V takomto prípade je namieste konanie zastaviť podľa § 250d ods. 3 OSP, a odkázať osobu, ktorá sa domáha účasti v správnom konaní na ustanovenie § 250b ods. 2 OSP...“. Vývodil, že pokiaľ krajský súd nerešpektoval právny názor najvyššieho súdu, jednoznačne porušil § 226 OSP, podľa ktorého „ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu“.

Ďalej namietol, že preskúmané rozhodnutie žalovaného je ako rozhodnutie procesnej povahy v zmysle § 248 písm. a/ OSP vylúčené zo súdneho prieskumu zákonnosti, pričom poukázal na právnu teóriu a ustálenú súdnu prax (rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe č. Rs 419 5A 88/97, č. Rs 457 5A 7/98; uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. októbra 2010, sp. zn. 5Sžp/2010). Za skutočnosť bez právneho významu označil účastník konania to, že Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky listom z 26. novembra 2011 usmernilo jemu podriadené správne orgány, rozhodujúce v konaniach podľa zákona č. 545/2002 Z. z. v tom zmysle, že združenia s právnou subjektivitou, ktorých predmetom činnosti je ochrana prírody a krajiny majú mať postavenie účastníka konania, ak do konania vstúpia. Jednak v čase vydania preskúmaného správneho rozhodnutia ešte neplatila právna úprava zavedená novelou č. 408/2011 Z. z. (pred touto úpravou mali tieto subjekty postavenie vedľajšieho účastníka), ale aj z dôvodu, že žalobcovi § 82 ods. 3 zákona o ochrane prírody a krajiny vyplývalo postavenie zúčastnenej osoby, nie postavenie účastníka konania. Žalovaný ako štátny orgán viazaný ustanovením č. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemohol porušiť citované ustanovenie tým, že by žalobcovi ako subjektu, ktorému explicitne zákon priznáva procesné postavenie zúčastnenej osoby, priznal iné procesné postavenie, t. j. postavenie účastníka konania.

Do tretice účastník konania namietol záver krajského súdu o tom, že rozhodnutie vo veci samej, t. j. rozhodnutie o udelenie súhlasu pribratému účastníkovi podľa § 13 ods. 2 písm. d/ zákona o ochrane prírody a krajiny na oplotenie pozemkov za hranicami zastaveného územia obce v katastrálnych

územiach G. a B., nachádzajúcich sa v území s 2. stupňom ochrany prírody za účelom plánovaného rozšírenia zvernice Biely potok na chov jelenej zveri v lokalite Stráža, ešte nie právoplatné, a teda že zrušenie preskúmaného správneho rozhodnutia má opodstatnenie. Žalovaný, ani prvostupňový orgán, podľa účastníka konania nijako nepochybili, keď rozhodnutie o udelení súhlasu s oplotením pozemku, t. j. rozhodnutie vo veci samej, už žalobcovi po zániku jeho postavenia účastníka konania nedoručovali. Výklad krajského súdu by viedol vo všetkých správnych konaniach k paradoxnej situácii: napriek odňatíu statusu účastníka konania vysloveným právoplatným rozhodnutím by mali správne orgány povinnosť s takouto osobou aj naďalej konať ako s účastníkom konania. Takýto právny názor nemá oporu v právnej úprave a popiera samotnú podstatu právomoci správneho orgánu rozhodnúť o odňatí statusu účastníka konania (vhodnejšie „o nepriznaní postavenia účastníka konania“ - pozn.).

Účastník konania má za to, že správne konanie o udelenie súhlasu s oplotením pozemkov v tomto prípade už bolo právoplatne skončené, pričom rozhodnutie o udelení súhlasu s oplotením pozemkov zo strany žalobcu napadnuté nebolo. Nie je však možné v rámci súdneho prieskumu samostatne preskúmať rozhodnutie o nepriznaní postavenia účastníka konania, pretože jeho zrušením v žiadnom prípade nedôjde k „obnoveniu“ konania vo veci samej. Na takýto účel totiž slúžia mimoriadne opravné prostriedky v správnom konaní, k využitiu ktorých zo strany žalobcu v danom prípade nedošlo. Za týchto okolností je daný dôvod pre zastavenie konania v zmysle § 250d ods. 3 OSP „súd uznesením konanie zastaví,... ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, ...“ v spojení s § 250ja ods. 3 OSP.

Spomedzi účastníkov konania jedine žalovaný využil svoje právo na podanie písomného vyjadrenia k odvolaniam podaným ostatnými účastníkmi.

Vo vzťahu k odvolaniu žalobcu proti rozsudku krajského súdu v časti výroku o trovách konania označil rozhodnutie krajského súdu za vecne správne. Dôvodil poukazom na skutočnosť, že už v čase prvého prejednávania veci pred súdom prvého stupňa žalovaný argumentoval svojou nepriaznivou finančnou situáciou, keď pridelené rozpočtové prostriedky nepostačujú ani na úhradu nevyhnutných režijných nákladov a každodenných potrieb úradu, pričom náhrada trov tohto súdneho konania vo veci úspešnému žalobcovi by zásadným spôsobom ovplyvnila riadny chod úradu. Žalobca nepriaznivú hospodársku situáciu preukázal listinnými dokladmi (voči ktorým žalobca nenamietal) a žiadal uvedené ako dôvody hodné osobitného zreteľa, zohľadniť. Navyše z merita veci je zrejmé, že žalovaný v správnom konaní postupoval podľa dovtedajšej ustálenej praxe a zákonnej úpravy, takže vznik sporu priamo nezavinil. Dôvod, pre ktorý sa v merite veci žalovaný bránil podaním odvolania, nie je ten, že by do budúcnosti nerešpektoval právny názor Súdneho dvora Európskej únie a od neho sa odvíjajúce rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných veciach. Dôvodom obrany žalovaného bola procesná situácia v správnom konaní, ktoré bolo právoplatne ukončené v období prebiehajúcim súdnemu prieskumu procesnej otázky účastníctva v tomto správnom konaní. V takto právoplatne ukončenom správnom konaní považoval žalovaný za právne nemožné, aby sa vo veci samej opätovne (i po uplynutí 3 rokov) konalo, a to aj za účasti žalobcu. Uvedené je predmetom odvolania žalovaného voči napadnutému rozsudku v merite veci.

Reagujúc na odvolanie účastníka konania žalovaný vyjadril podporu právnej argumentácii odvolania vo vzťahu k výroku rozsudku krajského súdu vo veci samej, s ktorou sa aj stotožnil. Na záver navrhol, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu v súlade s § 220 OSP (v spojení s § 250ja ods. 3 OSP) zmenil a žalobu žalobcu zamietol alternatívne v súlade s § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ OSP napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zároveň si žalovaný uplatnil náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania vo výške 1.162,42 eura.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu a medziach podaných odvolaní (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) odvolanie prejednal a dospel k záveru, že je namieste uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 250ja ods. 4 OSP súd prvého stupňa aj správny orgán sú viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Ako správne namietol žalovaný vo svojom odvolaní (hoci poukazujúc na § 226 OSP), krajský súd nerešpektoval právny názor najvyššieho súdu vyslovený v uznesení z 26. januára 2012, sp. zn. 5Sžp/25/2011. Najvyšší súd tu, okrem iného, vyslovil právny názor, v zmysle ktorého „nemožno ponechať bez povšimnutia, že ak je správne konanie v merite veci právoplatne skončené, neexistuje už spôsobilý predmet prieskumu správneho rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka v správnom konaní, nakoľko osoba domáhajúca sa postavenia účastníka v správnom konaní už nemôže realizovať svoje procesné oprávnenia (tie môže vykonávať iba v prípade, ak správne konanie aktuálne prebieha). V takomto prípade je namieste konanie zastaviť podľa § 250d ods. 3 OSP, a odkázať osobu, ktorá sa domáha účasti v správnom konaní na ustanovenie § 250b ods. 2 OSP, za predpokladu zachovania zákonnej lehoty (§ 250b ods. 3 OSP). Samostatné preskúvanie rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka správneho konania (§ 14 správneho poriadku) môže byť prípustné len vtedy, ak správne konanie aktuálne prebieha. V prípade žaloby proti rozhodnutiu o nepriznaní postavenia účastníka v správnom konaní je preto potrebné v každom konkrétnom prípade zisťovať stav správneho konania, konkrétne, či sa meritórne nejedná o právoplatne skončenú vec.“

Z uvedeného pre krajský súd vyplývala povinnosť nielen skúmať, či konanie vo veci, do ktorého sa žalobca domáhal vstupu ako účastník správneho konania, nebolo už právoplatne skončené, ale tiež na základe tohto zistenia adekvátne rozhodnúť. Teda, v prípade zistenia, že toto správne konanie bolo právoplatne skončené, tunajšie konanie zastaviť. V prípade zistenia, že správne konanie stále trvá, zasa posúdiť, či žalobcovi prislúcha postavenie účastníka tohto správneho konania a následne napadnuté správne rozhodnutie zrušiť, alebo žalobu zamietnuť. Akýkoľvek iný postup krajského súdu bol nielen v rozpore s právnym názorom vysloveným v citovanom uznesení z 26. januára 2012, ale tiež s účelom súdnej ochrany, ktorá sa má poskytovať reálne existujúcim právam a právom chráneným záujmom žalobcu.

K dôvodom rozhodnutia krajského súdu Najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie osobitne vo veci C-240/09 z 08. marca 2011 sa aj judikatúra súdov Slovenskej republiky (k tomu pozri napr. rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/41/2009 zo dňa 12. apríla 2011, 3Sžp/24/2009 z 02. júna 2011, či sp. zn. 3Sžp/48/2009 z 02. augusta 2011) je bezpochyby rozhodnutie správneho orgánu o tom, či fyzická alebo právnická osoba je, alebo nie je účastníkom správneho konania spôsobilé zasiahnuť do práv, právom chránených záujmov a povinností dotknutého subjektu. Postavenie účastníka konania, ako uviedol aj žalobca, mu poskytuje reálnu možnosť svojim konaním včas ovplyvňovať priebeh správneho konania, ktorá nemusí prislúchať iným subjektom zúčastneným na konaní (zúčastnená osoba).

Aj z tohto dôvodu, v záujme zaistenia čo najlepšieho uplatnenia práv na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky), súdna prax pripúšťa možnosť preskúvania zákonnosti takéhoto rozhodnutia správneho orgánu. Kladie však požiadavku, že musí ísť o správne konanie, ktoré v čase preskúvania zákonnosti rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka správneho konania žalobcovi trvá. V prípade skončenia správneho konania vydaním právoplatného rozhodnutia vo veci totiž z hľadiska súdneho prieskumu zákonnosti odpadáva spôsobilý predmet konania - rozhodnutie správneho orgánu o nepriznaní postavenia účastníka stráca povahu „konečného rozhodnutia“, ktorého prípadné zrušenie by mohlo pre dotknutý subjekt založiť právo zapojiť do správneho konania ako jeho účastník. V prípade existencie právoplatného rozhodnutia vydaného v správnom konaní, totiž osoba domáhajúca sa postavenia účastníka v správnom konaní už nemôže realizovať svoje procesné oprávnenia. Tieto môže vykonávať iba v prípade, ak správne konanie aktuálne prebieha, pričom v takomto prípade je preskúvanie rozhodnutia o pristúpení ďalšieho účastníka do konania dôvodné.

Preto je potrebné, aby súd v každom konkrétnom konaní zisťoval stav správneho konania, konkrétne či sa nejedná o právoplatne skončenú vec. V prípade zistenia, že správne konanie je právoplatne skončené, je potrebné ho podľa § 250d ods. 3 OSP zastaviť, keďže, ako je uvedené vyššie, neexistuje spôsobilý predmet prieskumu a odkázať osobu, ktorá sa domáha účasti v správnom konaní, na ustanovenie § 250b ods. 2 OSP, za predpokladu zachovania lehoty.

Žalobca domáhajúci sa preskúmania rozhodnutia, ktorým mu správny orgán nepriznal postavenie účastníka, preto musí podať novú žalobu tentoraz žiadajúc preskúmanie zákonnosti správneho rozhodnutia, ktorým bolo správne konanie právoplatne skončené. V rámci tohto konania sa súd nutne bude vysporiadať aj s otázkou správnosti určenia okruhu účastníkov konania.

Dôvodom pre zisťovanie stavu správneho konania je tiež potreba naplniť účel práva na súdnu a inú právnu ochranu realizovanú súdmi a orgánmi verejnej správy, t. j. poskytnúť ochranu reálnym a realizovateľným právam fyzických a právnických osôb, a nie formalistickým výkladom práva rozhodovať vo veci len pre to, aby litera zákona bola dodržaná aj za cenu, že ochrana práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb bude zabezpečená len pro forma. V prípade účasti v správnom konaní by v takom prípade osoba mala síce rozhodnutie o tom, že je účastníkom správneho konania, avšak toto samo osebe by nezaistovalo reálnu možnosť ich výkonu, pretože by len konkurovalo právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej, bez toho, aby ho samo osebe malo za následok jeho zrušenie a „znovuotvorenie“ správneho konania (§ tomu pozri bližšie napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/18/2012 z 29. novembra 2012 či 8Sžp/32/2012 z 10. januára 2013).

Pretože krajský súd nerešpektoval právny názor vyslovený najvyšším súdom v tejto veci, odchýlenie sa od tohto právneho názoru nijakým spôsobom nezdôvodnil, je namieste zhodne s odvolaním žalovaného skonštatovať nesprávnosť právneho posúdenia veci zo strany krajského súdu. Najvyšší súd preto zrušil jeho uznesenie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 v spojení s § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 2 OSP). Krajský súd v ďalšom konaní vec prejedná a rozhodne v súlade s právnym názorom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu z 26. januára 2012, sp. zn. 5Sžp/25/2011.

V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje tiež na vlastné uznesenia v obdobných veciach, v ktorých sa žalobca rovnako domáhal vstupu do správneho konania, napríklad uznesenia z 29. novembra 2012, sp. zn. 5Sžp/18/2012, či 5Sžp/31/2012.

Vo vzťahu k námietkam vzneseným k spôsobu, ktorým krajský súd rozhodol o trovách konania, považuje najvyšší súd za potrebné uviesť, že súdy v správnom súdnictve rozhodujú o trovách konania primárne podľa § 250k ods. 1 OSP, podľa ktorého ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. Až sekundárne môže súd v správnom súdnictve použiť všeobecné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o trovách konania (§ 140 - § 151a OSP, resp. § 224 OSP) v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP.

Súd v správnom súdnictve teda rozhoduje len o náhrade trov konania, ktoré vznikli žalobcovi v súvislosti s uplatňovaním jeho práv pred súdom. Je to dané najmä zákonnou povinnosťou žalobcu byť v konaní právne zastúpený advokátom, pokiaľ sám nemá právnické vzdelanie alebo nie je právnickou osobou, za ktorú koná jej zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 250a OSP).

Túto povinnosť nemá účastník konania a ani žalovaný, u ktorého sa predpokladá, že zaňho ako za orgán verejnej správy bude konať zamestnanec napríklad právneho odboru. Navyše, u účastníka konania nemožno riadne posúdiť, kedy mal v konaní úspech. Preto im súd v správnom súdnictve, rešpektujúc tak nielen § 250k OSP, ale tiež čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemôže priznať náhradu trov konania, resp. spraviť z ich výdavkov súvisiacich s konaním predmet svojho rozhodovania o trovách konania.

V tejto súvislosti najvyšší súd marginálne uvádza, že námietka žalobcu, ktorému krajský súd priznal vo veci samej úspech, že odôvodnenie výroku o trovách konania krajského súdu nemožno považovať za dostatočné a že aplikácia práva Európskej únie nie je dôvodom pre uplatnenie § 250k ods. 1 in fine OSP.

Keďže však uznesenie krajského súdu bolo zrušené, krajský súd bude o trovách znovu konania konať a rozhodovať s prihliadnutím na rozhodnutie vo veci samej (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s §246c ods. 1 veta prvá OSP).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.